

KUNTATIIMI

KUNTA-ALLIANSSIN JÄSENTIEDOTE 3/03

Joulukuu 2003

Sisältö:

Pääkirjoitus

AKAVA-JS:stä JUKO.....sivu 1

Ns. loppupalkkaperiaatteesta luovutaan

Kunta-alallekin eläkemullistus.....sivu 2

Erkki Kangasniemi:

Kunta-alan ongelmat voivat vaarantaa tupon.....sivu 4

Palvelukseen halutaan hallintojohtaja - palkkaus

KVTES:n mukaan?.....sivu 4

AKAVA-JS:stä JUKO

AKAVA-JS:n varsinainen kokous hyväksyi marraskuun alussa neuvottelujärjestölle uudet säännöt. Samalla neuvottelujärjestö sai uuden nimen. Kokonaisuudessaan se kuuluu: Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO.

Neuvottelujärjestön sääntöjen ja nimen muutoksella on taustalla useita syitä. Ensiksi nimikysymys: Yhdeksänvuotisen taipaleensa aikana AKAVA-JS ei ole itsenäisenä neuvottelujärjestönä profiloitunut riittävästi. Se on käytännössä sekoitettu jatkuvasti keskusjärjestö AKAVAan niin julkisuudessa kuin neuvottelutilanteissakin. Tähän on tietysti synnä myöskin se, että vielä yhdeksän vuotta sitten AKAVA oli sekä keskusjärjestö että pääsopijajärjestö, pääluottamusmiehet AKAVAn pääluottamusmiehiä ja sopimukset tehtiin AKAVAn allekirjoituksin.

Kun uusi neuvottelujärjestö vuoden 1995 alusta aloitti toimintansa, AKAVAn arvostettuun tuttuun

nimeen lisättiin kaksi kirjainta. Tämä ei riittänyt vaan pikemminkin edisti sitä, että AKAVA ja sen jäsenliittojen muodostama neuvottelujärjestö koettiin samaksi. Sotku on vaikeuttanut vuosien varrella asioiden hoitoa. Aloite AKAVA-JS:n nimen muuttamiseen tuli keskusjärjestö AKAVASTA.

Neuvottelujärjestön uudessa nimessä ei esiinny sen kummemmin AKAVA kuin akateemisuuskaan. Uusissa säännöissä on kuitenkin tarkoin määritelty, minkälaista koulutusta neuvottelujärjestön jäsenyhdistysten tai niihin kuuluvien liittojen jäsenistöltä edellytetään. Jäsenen on oltava akateemisesti koulutettuja, korkeakoulutettuja tai erityiskoulutettuja. Nykyisin koulutus-termein tämä tarkoittaa vähintään ammattikorkeakoulutasoista tutkintoa.

Sääntöjen muutoksen taustalla on myös varautuminen mahdollisiin uudelleenjärjestelyihin suomalais-

sa työmarkkinakentässä. Korostetakaan kuitenkin, että kysymyksessä on nykytilanteessa lähinnä tekninen toimenpide. Jos tulevana vuosi- na kuitenkin korkeasti koulutettujen palkansaajien kentässä alkaa ta- pahtua järjestöllisiä muutoksia, ovea ei ole enää lukittu.

Jäsenyyskriteerijä väljennettiin

Sääntöuudistuksella väljennettiin neuvottelujärjestön jäsenyyskriteerijä. Vanhojen sääntöjen mukaan neuvottelujärjestön jäseneksi voitiin hyväksyä vain AKAVAn jäsenjärjestö tai näiden muodostama yhteenliittymä. Uudet säännöt lähtevät siitä, että hallitus voi hyväksyä neuvottelujärjestön jäseneksi akateemisesti koulutettuja, korkeakoulutettuja tai erityiskoulutettuja edustavan järjestön tai niiden muodostaman yhteenliittymän. Sääntöjen yhteydessä hyväksytyn menettelytapajärjestyksen mukaan hyväksyntä edellyttää yksimielisyyttä.

AKAVA-JS:n hallintoelinten ja toimiston käytännön työskentelyn kannalta merkittävien sääntöuudistus koskee neuvottelujärjestön taloudenhoitoa ja hallintoa. Vanha kokouskäytäntö oli hankala, kun budjettivuosi oli kalenterivuosi ja toimintavuosi puolestaan kulloisenkin marraskuun alusta seuraavan lokakuun loppuun. Tämä aiheutti kitkaa sekä taloudenhoitoon että toiminnan suunnitteluun.

Uusien sääntöjen mukaan neuvottelujärjestön kerran vuodessa järjestettävä varsinainen kokous on korvattu kevät- ja syysliittokokouksilla. Tällöin keväliittokokous käsittelee mm. hallituksen toimintakertomuksen ja taloudenhoidon edelliseltä kalenterivuodelta ja syysliittokokous puolestaan toimintasuunnitelman ja talousarvion tulevalle kalenterivuodelle. Toimintaan saadaan näin jäntevyyttä ja systematiikkaa esimerkiksi sen vuoksi, että järjestön korkein päättävä elin ei joudu tarkastelemaan taloudenhoitoa vuoden viiveellä.

Julkisen alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ja sen uudet säännöt tulevat voimaan ensi vuoden alusta. Kysymyksessä on lakitermiä käyttäen kuitenkin sama juridinen henkilö. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että AKAVA-JS:n nimissä tehty virka- ja työehtosopimukset ja muut sopimukset ja sitoumukset koskevat täysin oikeuksin ja velvoittein myös JUKOa.

Tavallisen jäsenen kannalta muutos ei merkitse käytännössä mitään. AKAVA-JS:n liitot vain ovat jatkossa JUKOlaisia liittoja. Toivottavasti sääntöjen selkeyttäminen ja mahdollisuus profiilin nostoon kuitenkin terävöittää edunvalvontaa.

*Pekka Hemmilä
neuvottelujohtaja
AKAVA-JS/JUKO*

Ns. loppupalkkaperiaatteesta luovutaan

Kunta-alallekin eläkemullistus

Yksityisten alojen eläkeuudistus toteutetaan vuoden 2005 alusta. Kunta-alalla tavoitellaan samaa aikataulua. Myös muutokset ovat samansuuntaisia.

Kunnan eläkeneuvottelujen erimielisestä lopputuloksesta huolimatta eläkeuudistuksen valmistelu on jatkettu Kuntien eläkevakautuksen esityksen perusteella. Valmistelu noudattelee pääsääntöisesti yksityissektorilla jo hyväksyttyä eläkeratkaisua ja valtion vastaavaa valmistelu. Tällä pyritään välttämään turhia eroja eri eläkejärjestelmien välillä.

Muutokset on tarkoitus toteuttaa vuoden 2005 alusta ja hallituksen esitys annetaan ellei tämän vuoden puolella niin heti ensi vuoden alusta eduskunnan käsiteltäväksi.

Eläke koko työuralta

Esityksen keskeisin asia on siirtyä yksityissektorin tapaan laskemaan eläke koko työuran aikaisista ansioista eikä työsuhte-kohtaisesti kuten nykyisin. Tämä tarkoittaa lupumista nykyisestä ns. loppupalkkaperiaatteesta, jossa eläke lasketaan enintään kymmenen viimeisen vuoden ansioista.

Uusi laskentatapa valittuine indekseineen suosii sellaisia työuria, joissa koko työuran aikaisten ansioiden pääosa ansaitaan alkuvuosina. Hie- man kärjistetyksi voidaankin puhua siirtymisestä loppupalkkamallista alkupalkkamalliin. Tämä oli myös keskeisin syy miksi AKAVA ja myöhemmin AKAVA-JS jäivät eläkeratkaisujen ulkopuolelle.

Palkankorotukset 1.3.2004

Maaliskuun yleiskorotus kuntasektorilla on tulopoliittisen sopimuksen mukaisesti 26,72 euroa, kuitenkin vähintään 1,7 %. TUPO-ratkaisussa sovittua 0,5 %:n suuruista järjestelyvaraerää ei keväällä ole jaossa, vaan osa siitä on sovittu käytettäväksi 1.12.2003 ja osa 1.9.2004 toteutettavien kunta-alan palkkaohjelmaan liittyvien erien yhteydessä. Joulukuun alusta on näin ollut käytössä yhteensä 1,1 %:n suuruinen paikallinen erä. Ensi syyskuussa toteutetaan palkkaohjelman seuraava vaihe, jolloin mm. ensimmäinen kokemuslisä siirretään peruspalkkaan. Seuraavassa Kuntatiimin numerossa kerrotaan uudistuksesta tarkemmin.

Palkkatilastot ilmestyneet

Tilastokeskuksen Kuntasektorin palkat ammateittain 2002 -julkaisussa kuvataan palkkoja ammatin, sukupuolen ja kunnan kokoluokan mukaan. Ensimmäistä kertaa mukana ovat myös tuntipalkkaiset. Yhteenvedo kuntasektorin palkkatilastosta on julkaistu Kuntasektorin palkat 2002 -julkaisussa. Molemmat palkkatilastokirjat ilmestyivät lokakuussa. Palkkatiedot löytyvät myös netistä, www.tilastokeskus.fi > StatFin-tilastopalvelu

Eläkettä alkaa 1.1.2005 lukien karttua 18 ikävuodesta lähtien siten, että kunakin vuonna ansaittujen eurojen määrä kerrotaan henkilön iästä riippuvalla ansaintaprosentilla, joka on 18-53 ikävuosien välillä 1,5 %; 53-63 ikävuosien välillä 1,9 % ja 63-68 ikävuosien välillä 4,5 %. Eläkkeitä ei enää yhteensoviteta vuoden 2005 jälkeen, joten pitkään työelämässä viihtyvän karttuma voi jatkossa olla enemmän kuin nykyinen 66 %:n maksimi.

Korotettuun karttumaan liittyy palkansaajan korotettu eläkevakuutusmaksu 53 vuoden iästä lukien. Tällöin maksua korotetaan 19/15 kertaiseksi, joka tarkoittaisi nykyisellä maksutasolla maksun nousua 4,6 %:sta 5,8 %:iin. Eläkevakuutusmaksu vähennetään ko. vuoden ansioista ennen eläkkeen määräämistä.

Vaikeaselkoinen vapaakirjautus

Yksityissektorista poiketen kunta-alan eläkeratkaisuun kuuluu olennaisena osana varsin vaikeaselkoi-

nen voimaantulovaiheeseen liittyvä mekanismi eli eläkkeiden vapaa-kirjautus, rajaus ja yhteensovitus. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikkien vuoden 2005 alun jälkeen kunta-sektorilla työskentelevien eläkkeet lasketaan 31.12.2004 tasoon. Eläkkeet rajataan tietyn kaavan mukaan, mikä käytännössä tarkoittaa ennen vuotta 1995 ansaittujen parempien karttumien leikkaamista. Näin eläkkeet sovitetaan yhteen muiden sektorien eläkkeiden kanssa.

Henkilölle lasketaan kaksi erilaista vapaakirjaa. Niistä toinen määräytyy sen olettaman mukaan, että henkilö jatkaa eläkeikänsä saakka ja toinen sen mukaan, että henkilö haluaa jäädä eläkkeelle ennen omaa henkilökohtaista eläkeikänsä. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa eläke jää usein selkeästi pienemmäksi.

Virassa voi jatkaa 68-vuotiaaksi

Aiemmat valitut tai muutoin määräytyneet eläkeiät säilyvät. Jatkossa henkilöllä on siis mahdollisuus jäädä vanhuuseläkkeelle omassa eläke-

iässään tai ns. normeeratulle eläkkeelle 63 vuoden iässä ennen omaa vanhuuseläkeikänsä tai jatkaa palveluksessa aina 68 vuoden ikään eläkettään kartuttaen. Kunnalliseen virkamieslakiin tehdään muutos, joka mahdollistaa palveluksen jatkamisen 68 ikävuoteen asti.

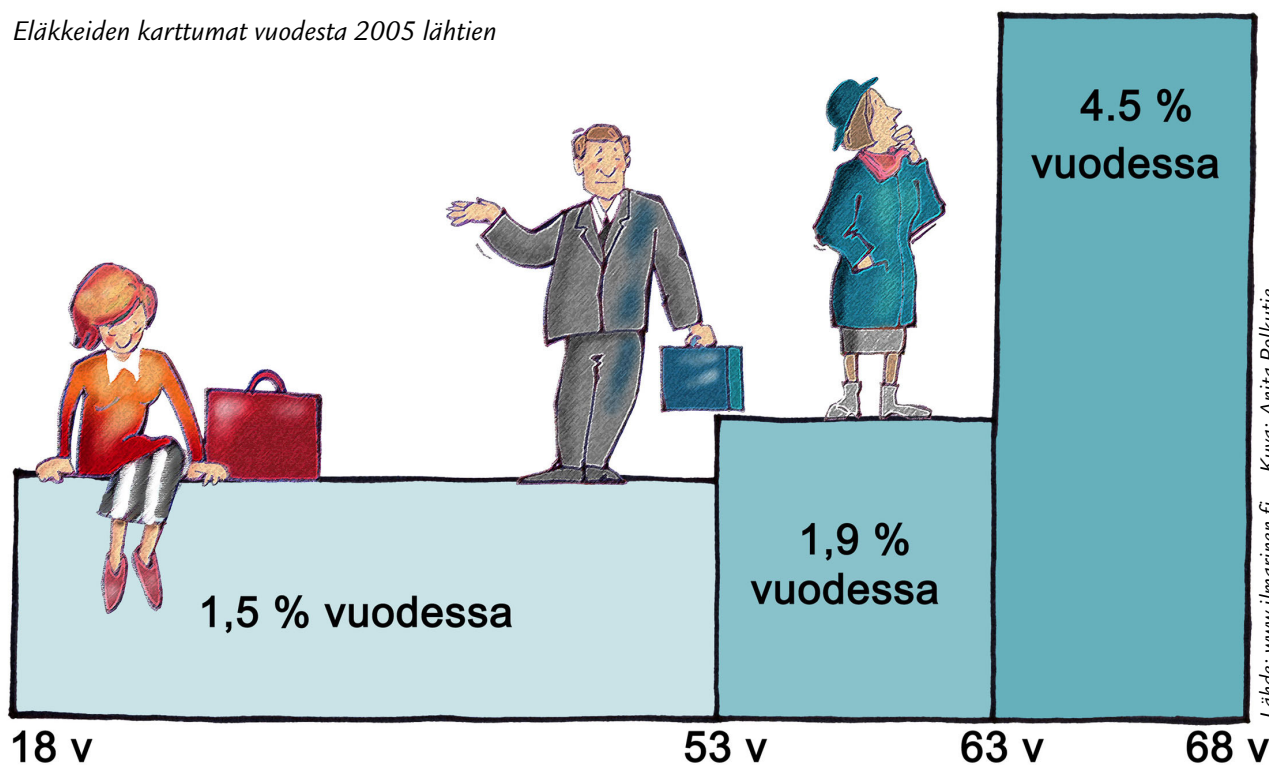
Elinajan pitenemiseen varaudutaan

Uudistus pitää sisällään samat elementit kuin yksityissektorin ratkaisu koskien indeksejä, työkyvyttömyyseläkkeen määräytymistä, elinaikakerrointa ym. Elinaikakerroin määritetään vuodesta 2009 alkaen jokaiselle ikäluokalle 62 vuoden iässä. Kerroin pienentää kuukausieläkettä, jos ikäluokan odotettavissa oleva elinaika nousee.

Uudistuksesta löytyy lisätietoa eläketurvakeskuksen kotisivulta www.etk.fi.

Jarmo Pätäri
lakimies
AKAVA

Eläkkeiden karttumat vuodesta 2005 lähtien

Erkki Kangasniemi:

Kunta-alan ongelmat voivat vaarantaa tupon

AKAVA-JS:n puheenjohtaja Erkki Kangasniemi katsoo, että kunta-alan ongelmat saattavat vaarantaa tupo-järjestelmän.

- Kunta-alan palkkauksen jälkeensä jääneisyys ja suuret kuntien väliset erot henkilöstön hyvinvoinnista huolehtimisessa eivät ole hyväksyttäviä. Korkeaa koulutusta vaativissa julkisen sektorin naisvaltaisissa tehtävissä maksettava keho palkka on koko suomalaisen palkkapolitiikan suurin epäkohta, Kangasniemi puhui AKAVAn syysliittokokouksessa Helsingissä 25.11.

- Mikäli kuluvan sopimuskauden aikana ei paikallisissa neuvotteluissa saada selvää parannusta näille ryhmille, ei edellytyksiä tupon syntymiselle taida löytyä, Kangasniemi pelkää.

Kangasniemen mielestä tulopoliittisilla sopimuksilla on kyetty kohtuullisesti turvaamaan maamme asema kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Viime aikoina on nähty kuitenkin pelottavia esimerkkejä työnantajien tiukentuneesta linjasta.

- Yksityissektorin mittavat irtisanomiset ja toisaalta omistajille jaetut avokätiset osingot ovat olleet omiaan kiristämään tilannetta ja koettelemaan tupo-haluja, Kangasniemi toteaa.

- Vuodenvaihteessa toimintansa aloittava Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO on varautunut entistä tiiviimpään yhteistyöhön muiden koulutettujen ryhmien kanssa. JUKO on tarvittaessa valmis kinkin ottein puolustamaan koulutettujen asemaa, vastikään neuvottelujärjestön johtoon kaksivuotiskaudeksi valittu Kangasniemi lupaa.

Palvelukseen halutaan hallintojohtaja - palkkaus KVTES:n mukaan?

Voimassa oleva KVTES-sopimus muutti sopimuksen piiriin kuuluvien palkkauksen periaatteita monin tavoin. Palkka-asteikkojen ylärajat poistettiin, tehtävien vaatavuuden arviointia peruspalkkojen määrätymisperusteena korostettiin ja henkilökohtaista lisää koskevia määräyksiä muutettiin. Tarkemmin näistä muutoksista on tiedotettu Kuntatiimin aiemmissa numeroissa (erityisesti 4/02).

Yksi muutos näyttää kuitenkin jääneen monilta kuntatyöntantajilta huomaamatta. KVTES:n palkkahinnoittelusta nimittäin poistettiin eräitä nimikkeitä kokonaan. Muutos koski erityisesti johtavassa asemassa olevia viranhaltijoita. Poistettuja nimikkeitä ovat esimerkiksi hallintojohtaja, kaupungin- tai kunnansihteeri, talousjohtaja sekä koulutoimenjohtaja. Edelleen

kuitenkin näkee kuntien julkaisemia viranhakuilmoituksia, joissa kyseisten tehtävien palkkauksen väitetään määräytyvän KVTES:n mukaan.

KVTES toki määrittää palkkauksen periaatteet, mutta mitään euro-määräisiä palkka-asteikkoja ei sopimuksesta enää näiden nimikkeiden kohdalta löydy. Muutosta voidaan pitää positiivisena, koska nyt johtavat viranhaltijat voivat vapaammin neuvotella omasta palkkauksestaan ja palkkaus voi paremmin joustaa paikkakunnalla vallitsevan tilanteen mukaan. Onhan paitsi kunnan työntekijöiden myös kuntalaisten etu, että kuntien johtaviin virkoihin saadaan asiansa osaavia, korkeasti koulutettuja viranhaltijoita.

*Sari Nupponen
työmarkkina-asiamies
Suomen Ekonomiliitto SEFE ry*

Liittojen kuntasektorin asiamiehet:

Agronomiliitto

Tuula Nordström, järjestösihteeri
puh. (09) 2511 1642
gsm 040 901 1642
faksi (09) 2511 1610
tuula.nordstrom@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK ry

Jaakko Korpisaari, asiamies
puh. 0201 235 363
gsm 040 777 9422
faksi (09) 147 242
jaakko.korpisaari@aek.fi
www.aek.fi

Metsänhoitajaliitto ry

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
gsm 0400 421 800
faksi (09) 6840 8122
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto - SEFE ry

Sari Nupponen, työmarkkina-asiamies
puh. 0201 299 252
gsm 0400 665 997
faksi 0201 299 229
sari.nupponen@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto ry

Esa Eriksson, asiamies
puh. (09) 8561 0313
gsm 041 458 0022
faksi (09) 8561 0307
esa.eriksson@lakimiesliitto.fi
www.lakimiesliitto.fi

Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto SVAL ry

Kati Ahtiainen, järjestösihteeri
puh. (09) 6850 8013
faksi (09) 6850 8050
kati.ahtiainen@sval.fi
www.sval.fi

Kuntatiimin toimitus:
AEK:n viestintä,
Mirkka Heininen,
p. 0201 235 343,
mirkka.heininen@aek.fi